

HE 56/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle sijoitusten edistämistä ja suojaamisesta Hongkongin kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi sijoitusten edistämistä ja suojaamisesta Suomen ja Hongkongin välillä heinäkuussa 2009 tehdyn sopimuksen. Sopimuksella halutaan varmistaa suotuisat edellytykset toisen sopimuspuolen kansalaisten ja yritysten sijoituksille toisessa sopimusmaassa sekä tunnustetaan tarve suojella niitä.

Sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet

toisilleen täyttäneensä valtiosäännöissään sopimuksen voimaantulolle asetetut vaatimukset. Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

Hongkong palasi Kiinan hallintaan vuonna 1997 oltuaan 99 vuotta Yhdistyneiden kuningaskuntien alusmaana. Yksi maa, kaksi järjestelmää – järjestelyn perusteella Hongkong muodostaa Kiinan kansantasavallan erityshallintoalueen, jossa harjoitetaan kapitalistista talousjärjestelmää ja vapaata markkinataloutta. Sen oikeusjärjestelmä on säilytetty brittihallinnon aikaisena, samoin elämäntyyli ja kulttuuri. Hongkong solmii itsenäisesti kahdenväliset sopimuksensa myös suvereenien valtioiden kanssa. Kiina hoitaa Hongkongin puolesta ulkopolitiikan ja puolustuksen.

Hongkongiin sijoittuneiden suomalaisyritysten toiminta kohdistuu Hongkongin lisäksi poikkeuksetta myös Kiinaan ja muihin Aasian maihin. Merkittävät suomalaisyritykset, jotka ovat edustettuina Kiinassa, ovat sijoittuneet myös Hongkongiin. Sen lisäksi Hongkongissa on edustettuna kasvava joukko pieniä ja keskisuuria suomalaisyrityksiä. Hongkong on myös useiden sellaisten suomalaisyrittäjien sijaintipaikka, jotka ovat perustaneet oman ensimmäisen yrityksensä juuri Hongkongiin. Yrityksen perustamisen vaivattomuus ja siihen tarjolla oleva tuki avaavat mahdollisuuksia erityisesti nuorille suomalaisille IT-, design-, suunnittelu- ym. sektoreiden yrittäjille.

Suomella ja Hongkongilla ei ole kauppapoliittisia ongelmia. Hongkong noudattaa avointa ja tasapuolista kauppapolitiikkaa ja siten useimmat kauppa- ja investointeja helpottavat järjestelyt ovat Suomen ja suomalaisyrittäjien ulottuvilla ilman kahdenvälisiä sopimuksia. Investointien suojaaminen ja edistäminen sekä kaksinkertaisen verotuksen ehkäiseminen ovat tärkeitä poikkeuksia, joista sovitaan kahdenvälisesti. Ne vaikuttavat yritysten kiinnostukseen valita Hongkong tukikohdaksi luodessaan pysyviä yhteistyösuhteita Hongkongin ja Suomen välille. Näiden sopimusten voimassaolo ja ajantasaisuus ovat kilpailutekijöitä alueella toimiville suomalaisyrityksille. Neuvottelut verosopi-

muksesta Suomen ja Hongkongin välillä ovat käynnissä.

Suomalaisyritykset käyttävät Hongkongia jalustana liiketoimilleen Manner-Kiinassa ja Aasiassa. Hongkong on eräs Aasian merkittävimmistä kansainvälisistä finanssikeskuksesta ja mannerkiinalaisten yritysten etabloitumiskohteista. Suomalaisyrityksille tärkeät kiinalaiset yhteistyökumppanit ovat tavoitettavissa Hongkongissa sijaitsevien toimistojensa ja sisaryhtiöittensä kautta. Hongkongia voidaan hyödyntää kiinalaisten suorien investointien saamiseksi Suomeen. Investointien suojele- ja edistämissopimuksen päivittäminen ajan tasalle tukee näitä tavoitteita.

Suomen ja Hongkongin välisen tavarakaupan arvo oli 1,2 miljardia € vuonna 2012 (muutos edellisvuoteen +17 %). Suomen tavaraviennin arvo Hongkongiin oli 250 miljoonaa € (muutos edellisvuodesta -16 %) ja tuonti Hongkongista 975 miljoonaa € (+30 %).

Tärkeimmät vientituotteemme Hongkongiin olivat käsittelemättömät turkikset (osuus 63 %), teräsprofiilit (7,2 %), nikkeli (4 %), paperi ja pahvi (2,7 %) sekä mittaus- ja tarkistuslaitteet (3 %).

Hongkongista tuotiin Suomeen prosessiautomaatiolaitteita (27 %), pelejä ja leikkikaluja (20 %), vaatteita (13 %), koruja (12 %), toimisto- ja tietojenkäsittelylaitteita (9 %).

Hongkongin kautta tuodaan Suomeen transistori- ja puolijohdelaitteita (26 %), viestintäteknologiaa (23 %), tietojenkäsittelylaitteita (13 %), toimistolaitteita (5 %) ja vaatteita (4 %).

Palvelukauppa (muutos edellisvuoteen +18 %) on merkittävä osa kahdenvälisiä kauppasuhteita Finnairin suorien lentoyhteyksien vuoksi (kerran päivässä ympäri vuoden, kesäaikaan kaksi vuoroa päivässä). Myös rahoitus- ja vakuutuspalvelut ovat merkittävässä osassa puolin ja toisin.

Suomella on voimassa investointisuojaus sopimukset seuraavien 64 maan kanssa: Albania (SopS 16/1999), Arabiemiraattien liitto (SopS 22/1997), Argentiina (SopS 21/1996), Armenia (SopS 32/2007), Azerbaidžan (SopS 8/2005), Bosnia ja Hertsegovina

(SopS 77/2001), Bulgaria (SopS 50/1999), Chile (SopS 23/1996), Dominikaaninen tasavalta (SopS 36/2007), Ecuador (SopS 79/2001), Egypti (SopS 11/2005), El Salvador (SopS 11/2003), Etelä-Afrikan tasavalta (SopS 8/2001), Etiopia (SopS 42/2007), Filippiinit (SopS 52/1999), Indonesia (SopS 82/2008), Georgia (SopS 5/2008), Guatemala (SopS 107/2006), Intia (SopS 30/2003), Iran (SopS 82/2004), Jordania (SopS 7/2008), Kazakstan (SopS 20/1998), Kiina (SopS 87/2006), Kirgisia (SopS 163/2004), Korean tasavalta (SopS 25/1996), Kroatia (SopS 92/2002), Kuwait (SopS 32/1997), Latvia (SopS 5/1993), Libanon (SopS 4/2000), Liettua (SopS 119/1992), Makedonia (SopS 21/2002), Malesia (SopS 79/1987), Marokko (SopS 28/2003), Mauritius (SopS 90/2008), Meksiko (SopS 54/2000), Moldova (SopS 42/1997), Mongolia (SopS 87/2008), Montenegro (SopS 53/2010), Mosambik (SopS 93/2005), Namibia (SopS 42/2005), Nepal (SopS 5/2011), Nigeria (SopS 34/2007), Oman (SopS 18/1999), Panama (SopS 102/2010), Peru (SopS 33/1996), Puola (SopS 28/1998), Qatar (SopS 37/2003), Romania (SopS 121/1992), Slovakia (SopS 37/1996), Slovenia (SopS 37/2000), Sri Lanka (SopS 54/1987), Tansania (SopS 94/2002), Thaimaa (SopS 35/1996), Tshikki (SopS 34/1994), Tunisia (SopS 52/2003), Turkki (SopS 29/1995), Ukraina (SopS 102/2005), Unkari (SopS 20/1989), Uruguay (SopS 84/2004), Uzbekistan (SopS 74/1993), Valko-Venäjä (SopS 58/2008), Venäjä (tehty Neuvostoliiton kanssa, SopS 58/1991, muutospöytäkirja SopS 57/1999), Vietnam (SopS 27/1996) sekä Viro (SopS 104/1992).

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Sopimuksen määräysten tavoitteina ovat lähinnä elinkeinoelämän sijoituksiin kohdistuvan mielivaltaisen kohtelun mahdollisuuksien vähentäminen ja sijoitusympäristön ennakoitavuuden lisääminen kohdemaassa. Sopimus pyrkii vähentämään ulkomaisiin sijoituksiin liittyvää poliittista maariskiä ja alentamaan siten yritysten sijoituskykyä. Sopimuksella halutaan vaikuttaa myös ulkomai-

siin sijoituksiin liittyviä rahoituskustannuksia alentavasti.

Sopimuksessa määritellään sijoittajan, sijoituksen ja tuoton käsitteet sekä sopimuksen maantieteellinen soveltamisala. Sopimuksella edistetään sijoituksia yleisesti ja suojellaan maahan tehtyjä sijoituksia.

Sopimuksen mukaan kumpikin sopimuspuoli myöntää alueellaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille oikeudenmukaisen kohtelun sekä täysimääräisen ja jatkuvan suojan. Sijoituksiin on sovellettava vähintään yhtä edullista kohtelua kuin omien sijoittajien tai suosituimmuusasemassa olevien maiden sijoittajien sijoituksille, riippuen siitä kumpi kohtelu on sijoittajan kannalta edullisempi.

Sopimuksessa tarkoitettuja sijoituksia ei voi pakkolunastaa tai kansallistaa muuten kuin ainoastaan syrjimättömyyden pohjalta ja yleisen edun sitä edellyttäessä. Toimenpiteeseen voidaan ryhtyä vain välitöntä, riittävää ja tosiasiallista korvausta vastaan asianmukaisin laillisin menettelyin.

Sodasta, aseellisesta selkkauksesta, hätätilasta tai vastaavasta johtuva sijoitusten kärsimä vahinko on hyvitetävää tai korvattava vähintään samantasoisesti kuin oman maan tai suosituimmuusasemassa olevien maiden sijoittajien osaksi tuleva hyvitys.

Sopimus mahdollistaa varojen välittömän siirtovapauden vaihdettavissa valuutoissa.

Siltä varalta että sijoittajan ja toisen sopimuspuolen välillä syntyy riitaisuuksia, sopimuksessa on määräykset tuomioistuinmenettelystä ja kansainvälisestä välimiesmenettelystä. Sopimuksen tulkintaan ja soveltamiseen liittyvät erimielisyydet sopijapuolten välillä ratkaistaan kutakin yksittäistapausta varten perustettavassa kansainvälisessä välimiesoikeudessa.

Esitys sisältää ehdotuksen blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

3 Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole suoranaisia valtiontaloudellisia vaikutuksia. Esityksellä pyritään edistämään suomalaisten yritysten toimintamahdollisuuksia toisessa sopimusmaassa

luomalla niiden sijoitustoiminnalle suotuisimmat ja turvatummat edellytykset.

4 Asian valmistelu

Suomella ei ole voimassa olevaa investointien edistämistä ja suojaamista koskeva sopimusta Hongkongin kanssa. Neuvottelujen aloittamista oli vauhdittanut ulkomaankauppaministeri Kimmo Sasin käynti Hongkongissa maaliskuussa 2000, jolloin Suomi toimitti myös oman sopimusluonnoksensa Hongkongille ja ehdotti neuvottelujen aloittamista. Hongkong toimitti oman sopimusluonnoksensa Suomelle tammikuussa 2001 pyytäen siihen kirjallisia ennakkokommentteja, jotka Suomi toimitti tammikuussa 2002.

Investointisuojausneuvottelujen ensimmäinen kierros käytiin Hongkongissa 5.-7.2.2002. Ensimmäistä kierrosta seuranneen kirjeenvaihdon johdosta käytiin toinen kierros Hongkongissa 5.-7.12.2006. Neuvottelut saatiin päätökseen kirjeenvaihdolla 17.12.2007. Neuvotteluihin Suomen puolelta osallistui yksikön päällikkö Jukka Nysten ja

kaupallinen neuvos Kimmo Sinivuori. Hongkongin puolelta neuvotteluihin osallistui maan kauppa- ja teollisuusministeriön apulaisosastopäällikön Cheng Yan Cheen johdolla kuusihenkinen valtuuskunta, joka koostui eri ministeriöiden edustajista.

Sopimus allekirjoitettiin Helsingissä 2. päivänä heinäkuuta 2009.

Allekirjoituksen jälkeen sopimusta ei ehditty hyväksyä ja saattaa voimaan ennen Lissabonin sopimuksen voimaantuloa 1. päivänä joulukuuta 2009.

Lissabonin sopimuksen tultua voimaan oikeudellinen perusta hyväksyä ja saattaa sopimus voimaan jäi avoimeksi kunnes Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1219/2012, annettu 12. päivänä joulukuuta 2012, jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisiä kahdenvälisiä investointisopimuksia koskevista siirtymäkauden järjestelyistä tuli voimaan 9. päivänä tammikuuta 2013.

Asetuksen myötä Suomen ja Hongkongin välinen sopimus voidaan hyväksyä ja saattaa voimaan.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Sopimuksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön**1.1 Johdanto**

Sopimuksen johdannossa on Suomen mallisopimuksen mukaiset toteamukset ulkomaisten sijoitusten taloudellista kehitystä edistävästä ja elintasoja kohottavasta vaikutuksesta sekä kansainvälisten työelämän oikeuksien noudattamisesta, luopumatta yleisistä terveyteen, turvallisuuteen ja luonnon-suojeluun tähtäävistä periaatteista.

1.2 Artiklat

Artikla 1 Määritelmät. Sopimuksessa on tavanomaiset määritelmät sijoituksista, sijoittajista, tuotoista sekä sopimuksen maantieteellisestä ulottuvuudesta. Sopimus määrittelee sijoitukset kattamaan omaisuuden laajasti, ml. osakkeet ja henkisen omaisuuden. Sijoittajan, alueen ja sotilasjoukkojen määritelmien osalta on huomioitu Hongkongin asema osana Kiinaa. Epäsuorat sijoitukset eivät kuulu sopimuksen piiriin.

Artikla 2 Sijoitusten edistäminen ja suojaaminen. Sopimuspuolet sitoutuvat edistämään toistensa sijoittajien sijoituksia sekä suojelemaan alueellaan olevia toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksia ja myöntämään oikeudenmukaisen kohtelun ja täysimääräisen ja jatkuvan suojan. Sijoituksiin ja niihin liittyvään liiketoimintaan ei saa isäntävaltion taholta kohdistua kohtuuttomia tai mielivaltaisia toimenpiteitä.

Artikla 3 Sijoitusten kohtelu. Toisen sopimuspuolen sijoittajille ja heidän sijoituksilleen taataan sijoittautumisen jälkeinen kansallinen tai suosituimman maan kohtelu sen mukaan kumpi on sijoittajan kannalta edullisempi.

Artikla 4 Menetysten korvaaminen. Sodan, kapinan, kansallisen hätätilan, mellakan tai muun vastaavan tapahtuman aiheuttamat menetykset korvataan toisen sopijapuolen sijoittajille suosituimmuus- tai kansallisen kohtelun periaatetta noudattaen riippuen siitä, kumpi korvauskäytäntö on sijoittajan mukaan

edullisempi. Mikäli isäntävaltiona oleva sopimuspuoli suorittaa asian johdosta sijoittajille korvauksia, on toisen sopimuspuolen sijoittajia kohdeltava vähintään yhtä edullisesti kuin isäntävaltion omia tai kolmannen valtion sijoittajia.

Isäntävaltio on 2. kappaleen mukaan kuitenkin tietyin lisäedellytyksin välittömästi vastuussa siitä toisen sopimuspuolen sijoittajille koituneesta vahingosta, jonka sen omat viranomaiset ovat aiheuttaneet takavarikoimalla tai tuhoamalla näiden omaisuutta.

Artikla 5 Pakkolunastus. Omaisuuden pakkolunastukselle tai kansallistamiselle asetetaan tiukempia edellytyksiä kuin kansallisessa lainsäädännössä on tapana. Niihin voi ryhtyä ainoastaan yleisen edun vaatiessa ja syrjimättömyyden pohjalta. Korvauksen on oltava välitön, riittävä ja tosiasiallinen. Myös ulkomaisten vähemmistöosakkuuksien korvaaminen suoritetaan samoja periaatteita noudattaen. Korvauksen saajalla on oikeus saada lunastuspäätös nopeasti uudelleen tarkasteluun isäntävaltion tuomioistuimessa tai muussa toimivaltaisessa viranomaisessa.

Artikla 6 Vapaat siirrot. Sopimuksessa taataan vapaa siirto-oikeus pääomille, tuotoille, maksuille, korvauksille ja ulkomaisten työntekijöiden ansiotuloille. Siirtojen tulee tapahtua viipymättä ja rajoituksitta vapaasti vaihdettavassa valuutassa. Artiklassa säädetään myös käyvän kurssin määrittelystä poikkeustapauksissa.

Artikla 7 Poikkeukset sijoitusten kohtelusta. Sopimus sisältää poikkeuksia pääsääntönä olevasta suosituimmuuskohtelusta. Mm. alueelliset taloudelliset järjestöt ja tulliliitot erotetaan sopimuksen ulkopuolelle siten, että niistä koituvia etuja ei velvoiteta ulottamaan toisen sopimuspuolen sijoittajiin. Samoin sopimuksen ulkopuolelle suljetaan kansainvälisistä verosopimuksista sekä monenvälisistä investointisopimuksista aiheutuvat etuudet.

Artikla 8 Sijoittajan ja sopimuspuolen väliset riidat. Sopimuspuolen ja toisen sopimuspuolen sijoittajan väliset riidat ratkaistaan sovinnollisesti kolmen kuukauden kuluessa. Mikäli tämä ei tuota tulosta viedään riita ratkaistavaksi sijoituspaikan kansalliseen

riidan tuomioistuimeen tai alistetaan kansainväliseen sovittelumenettelyyn UNCITRAL -sääntöjen mukaisesti, elleivät riidan osapuolet toisin sovi. Sopimuspuolet tunnustavat annettujen tuomioiden lopullisuuden ja sitovuuden sekä täytäntöönpanoon alueellaan.

Artikla 9 Sopimuspuolten väliset riidat. Sopimuspuolten väliset sopimuksen tulkintaa ja soveltamista koskevat riitaisuudet ratkaistaan mahdollisuuksien mukaan neuvotteluilla diplomaattiteitse. Mikäli riitaa ei voida ratkaista em. tavoin kuuden (6) kuukauden kuluessa neuvottelujen pyytämisaikakohdasta lukien, voi kumpikin sopimusvaltio artiklan 2 kappaleen mukaan saattaa riidan tilapäisen välimiesoikeuden käsiteltäväksi. Sopimuksessa on yksityiskohtaiset menettelyohjeet yksittäistä tapausta varten perustettavan välimiesoikeuden perustamisesta ja toiminnasta.

Artikla 10 Sijaantulo. Jos sopimusvaltio taikka sen edustajaksi määrätty taho on myöntänyt takauksen tai muun vastaavan sitoumuksen toisen sopimusvaltion alueella olevalle sijoitukselle ja tullut tällä perusteella korvausvelvolliseksi, siirtyvät kyseistä sijoitusta koskevat oikeudet ensin mainitulle maksuvelvolliseksi joutuneelle sopimusvaltiolle. Näitä oikeuksia se sijaantulijan asemassa toteuttaa itse tai osoittamansa edustajan välityksellä samassa laajuudessa kuin alkupe-
räinen sijoittaja.

Artikla 11 Luvat. Sopimuspuolet kohtelevat suotuisasti lainsäädäntönsä mukaisesti sijoituksiin liittyviä lupahakemuksia ja myöntävät avainhenkilöstön ja näiden perheenjäsenten oleskelu- ja työluvut.

Artikla 12 Avoimuusperiaate. Artikla sisältää määräykset noudatettavasta avoimuusperiaatteesta, jonka mukaan sopimuspuolet julkaisevat viipymättä kaikki toisen osapuolen sijoittajien sijoituksiin mahdollisesti vaikuttavat lait ja määräykset. Sopimus ei velvoita sopimuspuolia luovuttamaan luottamuksellisia, omistamiseen liittyviä, lainvalvontaa haittaavia tietoja sekä tietoja, joiden paljastaminen olisi ko. sopimuspuolen asiakirjajulkisuutta koskevan lainsäädännön vastaista tai haittaisi yksittäisten sijoittajien oikeutettuja kaupallisia etuja.

Artikla 13 Sopimuksen soveltaminen. Sopimuksen määräyksiä sovelletaan sekä tuleviin että sopimuksen voimassaolopäivänä olemassa oleviin sijoituksiin. Sopimus ei kuitenkaan koske ennen sopimuksen voimaantuloa ilmenneistä tapahtumista aiheutuneita vaateita eikä vaateita, jotka on ratkaistu ennen sopimuksen voimaantuloa.

Artikla 14 Muiden määräysten soveltaminen. Sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille turvataan sopimukseen verrattuna paremmat oikeudet silloin, kun hän on niihin kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisen oikeuden velvoitteiden mukaan oikeutettu.

Artikla 15 Sopimuksen voimaantulo. Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun kumpikin sopimuspuoli on ilmoittanut toisilleen sopimuksen valtionsisäisten voimaansaattamisedellytysten täyttymisestä.

Artikla 16 Sopimuksen voimassaoloaika ja voimassaolon päätyminen. Sopimus on voimassa viisitoista vuotta ja sen jälkeen samoin ehdoin, kunnes jompikumpi sopimuspuoli ilmoittaa toiselle osapuolelle irtisanovansa sopimuksen kahdentoista kuukauden kuluttua. Irtisanomisen jälkeinen niin sanottu suoja-aika on myös viisitoista vuotta.

1.3 Vertailu Suomen mallisopimukseen

Sopimus vastaa pitkälti Suomen tämän hetkistä mallisopimusta mutta tarkasteltaessa sopimusta on huomioitava, että sopimusneuvottelut Hongkongin kanssa aloitettiin jo 2000-luvun alussa. Neuvottelujen aikana mallisopimusta kehitettiin määrätietoisesti ja Hongkongille aikanaan esitettyyn sopimusluonnokseen on tullut useita muutoksia. Sopimuksen sisältöön vaikutti myös Hongkongin asema osana Kiinaa.

Sijoittajan ja sopimuspuolen välisiä riitoja koskevassa artiklassa todetaan, että mikäli riita ei ratkea sovinnollisesti se voidaan alistaa kansainväliseen sovittelumenettelyyn vain UNCITRAL -sääntöjen mukaisesti. Mallisopimuksessa on useita vaihtoehtoja kansainvälisille sovittelumenettelyille.

Sopimuksessa ei ole yleisiä poikkeuksia koskevaa artiklaa, jonka mukaan sopimuspuolet voivat sopimuksen estämättä ryhtyä turvallisuuttaan tai etujaan suojeleviin toi-

menpiteisiin poikkeuksellisissa oloissa. Eri-tyistoimenpiteet eivät saa olla mielivaltaisia tai syrjiviä. Tämän artiklan uupumiseen vaikuttaa Hongkongin erityisasema osana Kiinaa.

Sopimuksesta puuttuu viittaus suoritusvaateisiin Hongkongin esityksestä.

2 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Lain 1 §:llä saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

2 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan valtioneuvoston asetuksella. Laki on tarkoitus saattaa voimaan samanaikaisesti kuin sopimus tulee voimaan.

3 Voimaantulo

Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen täyttäneensä valtiosäännöissään sopimuksen voimaantulolle asetetut vaatimukset. Sopimuksen voimaansaattamista koskeva laki ehdotetaan tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan määräys on luettava lainsäädännön alaan kuuluvaksi, jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita, jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla tai jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on jo voimassa lain säännöksiä taikka siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Pe-

rustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopuinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp ja PeVL 12/2000 vp).

Sopimuksen 1 artiklassa määritellään sopimuksessa käytetyt käsitteet. Aineellisten sopimusmääräysten sisältöön ja soveltamiseen välillisesti vaikuttavat määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan. Sopimuksen 1 artiklan määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan ja edellyttävät eduskunnan suostumusta.

Sopimuksen 4 artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuspuolella on välitön vastuu tietyin edellytyksin vahingosta, joita sen asevoimat tai viranomaiset ovat aiheuttaneet takavarikoimalla tai tuhoamalla toisen sopimuspuolen sijoittajan tekemän sijoituksen tai sijoituksen osan. Valmiuslain (1080/1991) 37 §:n 1 momentin mukaan siinä tarkoitettujen toimenpiteiden johdosta kärsitystä vahingosta suoritetaan täysi korvaus. Pykälän 2 momentin mukaan vahingosta suoritetaan kuitenkin vain kohtuullinen korvaus, jos vahinkoa on vahingon kärsineen varallisuusolot ja muut olosuhteet huomioon ottaen pidettävä vähäisenä tai jos valtiontaloudelliset tai kansantaloudelliset syyt sitä vahinkojen suuren määrän vuoksi välttämättä vaativat. Sopimuksen 4 artiklan määräykset yhdessä 5 artiklan määräysten kanssa voivat olla ristiriidassa valmiuslain korvaussäännösten kanssa tai ainakin voivat valtioneuvoston harkintaa rajoittaen vaikuttaa tapaan, jolla valmiuslain säännöksiä sovelletaan. Määräykset kuuluvat sen vuoksi lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 5 artiklan mukaan sopimuspuoli saa pakkolunastaa toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemiä sijoituksia ainoastaan artiklassa tarkemmin määritellyillä ehdoilla. Artiklassa on lisäksi määriteltyä tällaisen toimenpiteen johdosta maksettavista korvauksista ja niihin liittyvistä koroista. Perustuslain 15 §:n mukaan jokaisen omaisuus on turvattu ja omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttä korvausta vastaan säädetään lailla. Lisäksi artiklan edellä mainitut määräykset korvausten maksamisesta voivat olla osittain ristiriidassa pakkolunas-

tuslainsäädännön kanssa. Sopimuksen 5 artiklan määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 8 artiklassa määritellään sijoittajan ja sopimuspuolen välisissä riidoissa noudatettavat menettelyt. Sopimuspuolet hyväksyvät omien tuomioistuintensa lisäksi myös välimiesoikeuden toimivallan sijoituksia koskevilla riitaisuuksissa. Välytystuomiot ovat lopullisia ja sitovia. Artiklassa tarkoitettussa välimiesmenettelyssä voi tulla Suomea sitovalla tavalla vahvistetuksi, miten tiettyä lainsäädännön alaan kuuluvaa sopimusmääräystä on tulkittava. Sopimuksen 8 artiklan määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 9 artiklan mukaan sopimuksen tulkintaa ja soveltamista koskevat sopimuspuolten väliset riitaisuudet voidaan ratkaista erityisessä välimiesmenettelyssä. Välimiesoikeuden päätös on sitova ja se voi koskea asioita, jotka kuuluvat Suomessa lainsäädännön alaan. Artiklassa tarkoitettussa välimiesmenettelyssä voi tulla Suomea sitovalla tavalla vahvistetuksi, miten tiettyä lainsäädännön alaan kuuluvaa sopimusmääräystä on tulkittava. Tällaisen oikeudellisesti sitovan tulkinnan voidaan katsoa jossain määrin koskevan valtion täysivaltaisuutta ja kuuluvan lainsäädännön alaan.

4.2 Käsittelyjärjestys

Yleisperustelujen nykytilaa käsittelevässä jaksossa on lueteltu Suomen voimassa olevat sijoitusten suojelua koskevat sopimukset. Kaikkien sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamista koskevat lait on säädetty tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Nyt käsiteltävänä oleva sopimus sijoitusten edistämistä ja suojaamisesta Hongkongin kanssa ei poikkea voimassa olevista sopimuksista säätämisyjärjestyksen kannalta merkityksellisin kohdin. Esiitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan siten hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

eduskunta hyväksyisi sijoitusten edistämistä ja suojaamista Suomen tavallan hallituksen ja Hongkongin välillä Helsingissä 2 päivänä heinäkuuta 2009 tehdyn sopimuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta Hongkongin kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta Suomen tasavallan hallituksen ja Hongkongin välillä Helsingissä 2 päivänä heinäkuuta 2009 tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voi-

massa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Sopimuksen muiden määräysten voimaansaattamisesta ja tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 2013

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Eurooppa- ja ulkomaankauppaministeri *Alexander Stubb*

Sopimusteksti

SOPIMUS KIINAN KANSANTASAVALLAN HONGKONGIN ERITYISHALLINTOALUEEN HALLITUKSEN JA SUOMEN TASAVALLAN HALLITUKSEN VÄLILLÄ SIOJITUSTEN EDISTÄMISTÄ JA SUOJAAMISESTA

AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE HONG KONG SPECIAL ADMINISTRATIVE REGION OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA AND THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF FINLAND FOR THE PROMOTION AND PROTECTION OF INVESTMENTS

Kiinan kansantasavallan Hongkongin erityishallintoalueen hallitus, jonka Kiinan kansantasavallan hallitus on asianmukaisesti valtuuttanut tekemään tämän sopimuksen, ja Suomen tasavallan hallitus, jäljempänä "sopimuspuolet", jotka

The Government of the Hong Kong Special Administrative Region of the People's Republic of China, having been duly authorised by the Central People's Government of the People's Republic of China to conclude this Agreement, and the Government of the Republic of Finland (hereinafter referred to as the "Contracting Parties");

haluavat luoda suotuisat olosuhteet sopimuspuolten sijoittajien laajemmalle sijoitustoiminnalle toisen sopimuspuolen alueella;

Desiring to create favourable conditions for expanding investments by investors of one Contracting Party in the area of the other;

tiedostavat, että tällaisten sijoitusten edistäminen ja suojaaminen sopimuksella on omiaan edistämään yksittäisiä liiketoimintaloitteita ja se lisää vaurautta molempien sopimuspuolten alueilla;

Recognising that the encouragement and protection under agreement of such investments will be conducive to the stimulation of individual business initiative and will increase prosperity in both areas;

ovat samaa mieltä siitä, että vakaat puitteet sijoituksille tehostavat osaltaan taloudellisten voimavarojen käyttöä ja parantavat elintasoja;

Agreeing that a stable framework for investment will contribute to enhancing the effective utilisation of economic resources and improve living standards;

ovat sopineet seuraavasta:

Have agreed as follows:

1 artikla **Määritelmät**

Article 1 **Definitions**

Tässä sopimuksessa

For the purposes of this Agreement

a) "alue" tarkoittaa
i) Hongkongin erityishallintoalueen osalta Hongkongin saarta, Kowloonin ja Uusia territorioita;

a) "area" :
i) in respect of the Hong Kong Special Administrative Region includes Hong Kong Island, Kowloon and the New Territories;

ii) Suomen tasavallan osalta Suomen tasavallan maa-alueita, sisäisiä aluevesiä ja aluemerta;

ii) in respect of the Republic of Finland means the land territory, internal waters and territorial sea of the Republic of Finland;

b) "puolustusvoimat" tarkoittaa
i) Hongkongin erityishallintoalueen osalta Kiinan kansantasavallan puolustusvoimia;

b) "forces" means :
i) in respect of the Hong Kong Special Administrative Region, the armed forces of the People's Republic of China;

ii) Suomen tasavallan osalta Suomen tasavallan puolustusvoimia;

ii) in respect of the Republic of Finland, the defence forces of the Republic of Finland;

c) "sijoitus" tarkoittaa kaikenlaista suoraan tai välillisesti omistettavaa tai sijoitettavaa varallisuutta ja erityisesti, ei kuitenkaan yksinomaan,

i) irtainta ja kiinteää omaisuutta sekä muita omaisuuteen kohdistuvia oikeuksia, kuten kiinnityksiä ja pantti- ja pidätysoikeuksia;

ii) tuottoa;

iii) yrityksen osakkeita ja joukkovelkakirjoja sekä muita osuuksia yrityksestä;

iv) vaateita, jotka kohdistuvat rahaan tai sellaisiin sopimuserusteisiin suoritteisiin, joilla on taloudellista arvoa;

v) henkiseen omaisuuteen kohdistuvia oikeuksia ja goodwill-arvoa;

vi) lakiin tai sopimukseen perustuvia yritysten toimilupia, mukaan luettuna luvat etsiä, viljellä, louhia tai hyödyntää luonnonvaroja.

Sijoitetun varallisuuden muodon muuttuminen ei vaikuta sen luonteeseen sijoitukseksi;

d) "sijoittaja" tarkoittaa

i) Hongkongin erityishallintoalueen osalta

- luonnollista henkilöä, jolla on oikeus oleskella sen alueella;

- yhtymää, toiminimeä, yhdistystä, yleishyödyllistä laitosta tai järjestöä, joka on perustettu tai muodostettu sen alueella voimassa olevan lain mukaisesti, riippumatta siitä, onko sen tarkoituksena taloudellisen voiton tuottaminen ja onko sen vastuuta rajoitettu (jäljempänä "yhtiö");

ii) Suomen tasavallan osalta

- luonnollista henkilöä, joka on Suomen tasavallan kansalainen sen lakien mukaisesti;

- oikeushenkilöä, esimerkiksi yhtymää, toiminimeä, taloudellista yhdistystä, yleishyödyllistä laitosta tai järjestöä, joka on perustettu tai muodostettu jossakin sen alueen osassa voimassa olevien lakien ja määräysten mukaisesti ja jonka rekisteröity toimipaikka on sen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella, riippumatta siitä, onko sen tarkoituksena taloudellisen voiton tuottaminen ja onko sen vastuuta rajoitettu (jäljempänä "yhtiö");

e) "tuotto" tarkoittaa sijoituksesta saatuja tuloja ja erityisesti, ei kuitenkaan yksinomaan, voittoa, korkoja, omaisuuden luovu-

c) "investment" means every kind of asset held or invested directly or indirectly and in particular, though not exclusively, includes:

i) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens or pledges;

ii) returns;

iii) shares in and stock and debentures of a company and any other form of participation in a company;

iv) claims to money or to any performance under contract having a financial value;

v) intellectual property rights and goodwill;

vi) business concessions conferred by law or under contract, including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources.

A change in the form in which assets are invested does not affect their character as investments;

d) "investor" means :

i) in respect of the Hong Kong Special Administrative Region :

-any natural person who has the right of abode in its area;

-any corporation, firm, partnership, association, institution or organisation incorporated or constituted under the law in force in its area, whether or not for profit, or whether or not with limited liability (hereinafter referred to as "company");

ii) in respect of the Republic of Finland :

-any natural person who is a national of the Republic of Finland in accordance with its laws;

-any legal entity such as corporation, firm, partnership, business association, institution or organisation incorporated or constituted in accordance with the laws and regulations in force in any part of its area and having its registered office within its jurisdiction, whether or not for profit, or whether or not with limited liability (hereinafter referred to as "company");

e) "returns" means the amounts yielded by an investment and in particular, though not exclusively, profits, interests, capital gains,

tusvoittoa, osinkoja, rojalteja ja maksuja.

2 artikla **Sijoitusten edistäminen ja suojaaminen**

1. Kumpikin sopimuspuoli kannustaa toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksia alueellaan ja luo niille suotuisat olosuhteet sekä hyväksyy tällaiset sijoitukset lakiinsa perustuvan vallankäyttöoikeutensa mukaisesti.

2. Kummankin sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille myönnetään toisen sopimuspuolen alueella kaikkina aikoina oikeudenmukainen kohtelu sekä täysimääräinen suoja ja turva. Kumpikaan sopimuspuoli ei millään tavoin haittaa kohtuuttomasti tai syrjivästi toimenpitein alueellaan olevien toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoitusten hoitoa, ylläpitoa, käyttöä, hyödyntämistä, myyntiä tai muuta luovuttamista.

3 artikla **Sijoitusten kohtelu**

1. Kumpikaan sopimuspuoli ei alueellaan kohdista toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksiin epäedullisempaa kohtelua kuin se, jonka se myöntää omien sijoittajiensa tai kolmannen osapuolen sijoittajien sijoituksille.

2. Kumpikaan sopimuspuoli ei alueellaan kohdista toisen sopimuspuolen sijoittajiin näiden sijoitusten hoidon, ylläpidon, käytön, hyödyntämisen, myynnin tai muun luovuttamisen yhteydessä epäedullisempaa kohtelua kuin se, jonka se myöntää omille sijoittajilleen tai kolmannen osapuolen sijoittajille.

4 artikla **Menetysten korvaaminen**

1. Sopimuspuoli myöntää toisen sopimuspuolen sijoittajille, joiden ensin mainitun sopimuspuolen alueella oleville sijoituksille aiheutuu menetyksiä tällä alueella tapahtuvan sodan tai muun aseellisen selkkauksen, vallankumouksen, kansallisen hätätilan, kansannousun, kapinan tai mellakan vuoksi, vähintään yhtä edullisen kohtelun edunpalautuksen, hyvityksen, korvauksen tai muun järjes-

dividends, royalties and fees.

Article 2 **Promotion and Protection of Investment**

1. Each Contracting Party shall encourage and create favourable conditions for investors of the other Contracting Party to make investments in its area, and, subject to its right to exercise powers conferred by its laws, shall admit such investments.

2. Investments of investors of each Contracting Party shall at all times be accorded fair and equitable treatment and shall enjoy full protection and security in the area of the other Contracting Party. Neither Contracting Party shall in any way impair by unreasonable or discriminatory measures the management, maintenance, use, enjoyment, sale or other disposal of investments in its area of investors of the other Contracting Party.

Article 3 **Treatment of Investments**

1. Neither Contracting Party shall in its area subject investments of investors of the other Contracting Party to treatment less favourable than that which it accords to investments of its own investors or to investments of investors of any third Party.

2. Neither Contracting Party shall in its area subject investors of the other Contracting Party, as regards their management, maintenance, use, enjoyment, sale or other disposal of their investments, to treatment less favourable than that which it accords to its own investors or to investors of any third Party.

Article 4 **Compensation for Losses**

1. Investors of one Contracting Party whose investments in the area of the other Contracting Party suffer losses owing to war or other armed conflict, revolution, a state of national emergency, revolt, insurrection or riot in the area of the latter Contracting Party shall be accorded by the latter Contracting Party treatment, as regards restitution, indemnification, compensation or other settle-

telyn osalta kuin se myöntää omille sijoittajilleen tai kolmannen osapuolen sijoittajille, sen mukaan, kumpi niistä on sijoittajan mukaan edullisempi. Syntyvien maksujen on oltava vapaasti vaihdettavissa.

2. Vaikuttamatta tämän artiklan 1 kappaleen soveltamiseen sopimuspuolen sijoittajalle, joka 1 kappaleessa tarkoitettussa tilanteessa kärsii toisen sopimuspuolen alueella menetyksiä sen vuoksi, että

a) viimeksi mainitun sopimuspuolen puolustusvoimat tai viranomaiset ovat pakkoottaneet sen omaisuutta tai

b) viimeksi mainitun sopimuspuolen puolustusvoimat tai viranomaiset ovat tuhonneet sen omaisuutta muutoin kuin taistelutoimin tai tilanteen sitä edellyttämättä, myönnetään edunpalautus tai kohtuullinen korvaus. Syntyvien maksujen on oltava vapaasti vaihdettavissa.

5 artikla Pakkolunastus

1. Sopimuspuolen sijoittajien sijoituksia tai niiden osia ei määrätä menetetyiksi, eikä heidän sijoituksiaan pakkolunasteta eikä niihin kohdisteta vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä (jäljempänä "menetetyksi määrääminen") toisen sopimuspuolen alueella, ellei sitä tehdä oikeudenmukaista menettelyä noudattaen, viimeksi mainitun sopimuspuolen sisäisiin tarpeisiin liittyvää yleistä tarkoitusta varten, ketään syrjimättä ja korvausta vastaan. Tällaisen korvauksen on vastattava sijoituksen todellista arvoa, joka sillä oli välittömästi ennen menetetyksi määräämistä tai ennen kuin aiottu menetetyksi määrääminen tuli yleiseen tietoon, sen mukaan, kumpi ajankohdista on aikaisempi; korvaukseen on sisällyttävä tavanomaisen markkinakoron mukainen korko varsinaisen menetetyksi määräämisen päivästä korvauksen maksupäivään saakka; korvaus on maksettava viipymättä, ja sen on oltava tosiasiallisesti realisoitavissa ja vapaasti vaihdettavissa. Jollei tämä arvo ole helposti todettavissa, korvaus määritetään yleisesti hyväksytyjen arvonnäilyperiaatteiden mukaisesti.

2. Sijoittajalla, jonka sijoituksia määrätään menetetyiksi, on sijoitukset menetetyiksi

ment, no less favourable than that which the latter Contracting Party accords to its own investors or to investors of any third Party, whichever is more favourable according to the investor concerned. Resulting payments shall be freely convertible.

2. Without prejudice to paragraph (1) of this Article, investors of one Contracting Party who in any of the situations referred to in that paragraph suffer losses in the area of the other Contracting Party resulting from :

a) requisitioning of their property by its forces or authorities; or

b) destruction of their property by its forces or authorities which was not caused in combat action or was not required by the necessity of the situation, shall be accorded restitution or reasonable compensation. Resulting payments shall be freely convertible.

Article 5 Expropriation

1. Investors of either Contracting Party shall not be deprived of their investments or a part thereof, nor shall their investments be expropriated or subjected to measures having similar effect (hereinafter referred to as "deprivation") in the area of the other Contracting Party except under due process of law, for a public purpose related to the internal needs of that Party, on a non-discriminatory basis, and against compensation. Such compensation shall amount to the real value of the investment immediately before the deprivation or before the impending deprivation became public knowledge, whichever is the earlier, shall include interest at a normal commercial rate from the date of actual deprivation until the date of payment, shall be made without delay, be effectively realisable and be freely convertible. Where that value cannot be readily ascertained, the compensation shall be determined in accordance with generally recognised principles of valuation.

2. Without prejudice to the provisions of Article 8 of this Agreement, the investor af-

määränneen sopimuspuolen lain mukaisesti oikeus saada tapauksensa viipymättä kyseisen sopimuspuolen oikeusviranomaisten tai muiden riippumattomien viranomaisten käsiteltäväksi sekä oikeus sijoitustensa arvonnäilykseen tämän artiklan 1 kappaleessa määrättyjen periaatteiden mukaisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän sopimuksen 8 artiklan määräysten soveltamista.

3. Sopimuspuolen pakkolunastaessa varat sellaiselta yritykseltä, joka on perustettu tai muodostettu jossakin tämän sopimuspuolen alueen osassa voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti ja jonka osakkeita toisen sopimuspuolen sijoittajat omistavat, ensin mainittu sopimuspuoli varmistaa, että tämän artiklan 1 kappaleen määräyksiä sovelletaan siltä osin kuin on tarpeen tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitetun korvauksen takaamiseksi näitä osakkeita omistaville toisen sopimuspuolen sijoittajille.

6 artikla **Sijoitusten siirrot**

1. Kumpikin sopimuspuoli takaa toisen sopimuspuolen sijoittajille oikeuden siirtää vapaasti näiden sijoituksia alueelleen ja alueeltaan. Sijoituksiin liittyviin siirtomaksuihin sisältyvät erityisesti, eivät kuitenkaan yksinomaan:

- a) peruspääoma sekä sijoituksen ylläpitämiseen, kehittämiseen tai kasvattamiseen tarkoitetut lisäsummat;
- b) tuotto;
- c) kokonaan tai osittain tapahtuvasta sijoituksen myynnistä tai luovuttamisesta saadut tulot, mukaan luettuna osakkeiden myynnistä saadut tulot;
- d) sijoituksen toiminnasta aiheutuvien kulujen maksamiseen tarvittavat rahasummat, kuten lainojen takaisinmaksut, rojaltit, hallinnointikorvaukset, lisenssimaksut tai muut vastaavat kulut;
- e) tämän sopimuksen 4, 5, 8 ja 10 artiklaan liittyvät maksut;
- f) ulkomailta palkatun ja sijoituksen yhteydessä työskentelevän henkilökunnan ansiotulot ja muut palkkiot.

2. Jollei muuta sovita, siirrot isäntäsopimuspuolen alueelta tehdään viipymättä, sijoittajan valitsemassa vaihdettavassa valuu-

fected shall have a right, under the law of the Contracting Party making the deprivation, to prompt review by a judicial or other independent authority of that Party, of the investor's case and of the valuation of the investment in accordance with the principles set out in paragraph 1 of this Article.

3. Where a Contracting Party expropriates the assets of a company which is incorporated or constituted under the law in force in any part of its area, and in which investors of the other Contracting Party own shares, it shall ensure that the provisions of paragraph 1 of this Article are applied to the extent necessary to guarantee compensation referred to in paragraph 1 of this Article in respect of their investment to such investors of the other Contracting Party who are owners of those shares.

Article 6 **Transfer of Investments**

1. Each Contracting Party shall ensure to investors of the other Contracting Party the free transfer into and out of its area of their investments. Transfer payments related to investments shall include in particular, though not exclusively:

- a) the principal and additional amounts to maintain, develop or increase the investment;
- b) returns;
- c) proceeds obtained from the total or partial sale or disposal of an investment, including the sale of shares;
- d) the amounts required for payment of expenses which arise from the operation of the investment, such as loans repayments, payment of royalties, management fees, licence fees or other similar expenses;
- e) payments related to Articles 4, 5, 8 and 10;
- f) earnings and other remuneration of personnel engaged from abroad working in connection with an investment.

2. Unless otherwise agreed upon, transfers out of the area of the host Contracting Party shall be effected without delay, in a converti-

tassa ja siirtopäivänä sovellettavan vaihtokurssin mukaisesti.

3. Tarvittaessa käytetään viimeisintä vaihtokurssia, jota on käytetty muunnettaessa valuuttoja Kansainvälisen valuuttarahaston erityisnosto-oikeuksiksi.

7 artikla Poikkeukset

Tämän sopimuksen määräysten ei katsota velvoittavan sopimuspuolta myöntämään toisen sopimuspuolen sijoittajille ja näiden sijoituksille kohtelua, etua tai erivapautta, joka perustuu olemassa olevaan tai tulevaan:

a) vapaakauppa-alueeseen, tulliliittoon, yhteismarkkina-alueeseen, talous- ja rahaliittoon tai alueelliseen taloudellista yhdentymistä koskevaan sopimukseen, jonka osapuolena toinen sopimuspuoli on tai jonka osapuoleksi se voi tulla, tai

b) kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevaan sopimukseen tai kokonaan tai pääasiassa verotusta koskevaan kahdensiväliseen, alueelliseen tai monenväliseen sopimukseen tai järjestelyyn.

8 artikla Sijoituksia koskevien riitojen ratkaiseminen

1. Sopimuspuolen ja toisen sopimuspuolen sijoittajan välinen riita, joka koskee tämän sijoittajan ensin mainitun sopimuspuolen alueelle tekemää sijoitusta ja jota ei ole ratkaistu sovinnollisesti, saatetaan kolmen (3) kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona riidasta on ilmoitettu kirjallisesti, ratkaistavaksi menettelyillä, joista riidan osapuolet voivat sopia keskenään. Jos tällaisista ratkaisumenettelyistä ei ole sovittu kyseisten kolmen (3) kuukauden kuluessa, riita saatetaan sijoittajan pyynnöstä ratkaistavaksi tuolloin voimassa olevien Yhdistyneiden Kansakuntien kansainvälisen kauppaoikeuden komitean (UNCITRAL) välimiesmenettelysääntöjen mukaisesti. Riidan osapuolet voivat sopia kirjallisesti näiden sääntöjen mukauttamisesta.

2. Tämän artiklan 1 kappaleen ei katsota

ble currency of the investor's choice and at the rate of exchange applicable on the date of transfer.

3. If necessary, the rate to be used shall be the most recent one for the conversions of currencies into Special Drawing Rights as applied by the International Monetary Fund.

Article 7 Exceptions

The provision of this Agreement shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors and investments by investors of the other Contracting Party the benefit of any treatment, preference or privilege by virtue of any existing or future:

a) free trade area, customs union, common market, economic and monetary union or regional economic integration agreement to which one of the Contracting Parties is or may become a party; or

b) agreement for the avoidance of double taxation or any bilateral, regional or multilateral agreement or arrangement relating wholly or mainly to taxation.

Article 8 Settlement of Investment Disputes

1. A dispute between an investor of one Contracting Party and the other Contracting Party concerning an investment of the former in the area of the latter which has not been settled amicably, shall, after a period of three months from written notification of the claim, be submitted to such procedures for settlement as may be agreed between the parties to the dispute. If no such procedures have been agreed within that three month period, the dispute shall at the request of the investor concerned be submitted to arbitration under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law as then in force. The parties to the dispute may agree in writing to modify those Rules.

2. Paragraph (1) of this Article shall not be

estävän kummankaan sopimuspuolen sijoittajia saattamasta riitaa ratkaistavaksi sen sopimuspuolen toimivaltaiseen tuomioistuimeen, jonka alueella sijoitus on tehty. Jos sijoittaja on saattanut riidan ratkaistavaksi toisen sopimuspuolen alueella olevaan toimivaltaiseen tuomioistuimeen, riitaa ei saa saattaa tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettuun välimiesmenettelyyn.

3. Välimiestuomio on lopullinen ja sitoo riidan osapuolia, ja se pannaan täytäntöön asianomaisen kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

9 artikla **Sopimuspuolten väliset riidat**

1. Jos sopimuspuolten välille syntyy riita tämän sopimuksen tulkinnasta tai soveltamisesta, sopimuspuolet ratkaisevat sen mahdollisuuksien mukaan neuvotteluteitse.

2. Jolleivät sopimuspuolet saa riitaa ratkaistuksi kuudessa (6) kuukaudessa, ne voivat saattaa sen ratkaistavaksi henkilölle tai elimelle, josta ne voivat sopia keskenään, tai jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä kolmen jäsenen välimiesoikeudelle, joka perustetaan seuraavasti.

a) kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa välimiesmenettelyä koskevan pyynnön vastaanottamisesta kumpikin sopimuspuoli nimittää yhden välimiesoikeuden jäsenen. Kolmanneksi jäseneksi, joka toimii välimiesoikeuden puheenjohtajana, nimitetään näiden kahden jäsenen keskinäisellä sopimuksella kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa toisen jäsenen nimittämispäivästä sellaisen valtion kansalainen, jota voidaan pitää riidan kannalta puolueettomana;

b) jollei nimityksiä ole tehty edellä mainittujen määräaikojen kuluessa, kumpi tahansa sopimuspuoli voi pyytää Kansainvälisen tuomioistuimen puheenjohtajaa henkilökohtaisessa ominaisuudessaan tekemään tarvittavat nimitykset kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa. Jos Kansainvälisen tuomioistuimen puheenjohtaja katsoo olevansa sellaisen valtion kansalainen, jota ei voida pitää riidan kannalta puolueettomana, tai hän on muuten

construed so as to prevent investors of either Contracting Party from submitting the dispute to the competent courts of the Contracting Party in whose area the investment is made. In the event that an investor has submitted the dispute to a competent court within the area of the other Contracting Party, the same dispute shall not be submitted to arbitration referred to in paragraph (1) of this Article.

3. The arbitral award shall be final and binding on the parties to the dispute and shall be enforced in accordance with relevant domestic law.

Article 9 **Disputes between the Contracting Parties**

1. If any dispute arises between the Contracting Parties relating to the interpretation or application of this Agreement, the Contracting Parties shall, as far as possible, settle it by negotiation.

2. If the Contracting Parties fail to reach a settlement of the dispute within six months, it may be referred by them to such person or body as they may agree on or, at the request of either Contracting Party, be submitted for decision to a tribunal of three arbitrators which shall be constituted in the following manner :

a) within thirty days after receipt of a request for arbitration, each Contracting Party shall appoint one arbitrator. A national of a State which can be regarded as neutral in relation to the dispute, who shall act as President of the tribunal, shall be appointed as the third arbitrator by agreement between the two arbitrators, within sixty days of the appointment of the second;

b) if within the time limits specified above any appointment has not been made, either Contracting Party may request the President of the International Court of Justice, in a personal and individual capacity, to make the necessary appointment within thirty days. If the President considers that he is a national of a State which cannot be regarded as neutral in relation to the dispute or is otherwise unable to discharge this function, the Vice-

estynyt hoitamasta kyseistä tehtävää, Kansainvälisen tuomioistuimen varapuheenjohtaja tai virkaiältään seuraavaksi vanhin jäsen, joka ei ole mainituilla perusteilla estynyt hoitamasta kyseistä tehtävää, tekee nimitykset.

3. Jollei tässä artiklassa toisin määrätä tai jolleivät sopimuspuolet muuta sovi, välimiesoikeus määrää lainkäyttövaltansa rajat ja vahvistaa noudattamansa menettelyn. Välimiesoikeus tekee päätöksensä äänten enemmistöllä. Välimiesoikeuden määräyksestä tai jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä pidetään kokous välimiesmenettelyssä ratkaistavien asioiden ja noudatettavien menettelyjen täsmälliseksi määrittämiseksi viimeistään kolmenkymmenen (30) päivän kuluttua siitä, kun oikeus on kokonaisuudessaan järjestäytynyt.

4. Jolleivät sopimuspuolet muuta sovi tai jollei välimiesoikeus toisin määrää, kumpikin sopimuspuoli esittää muistion neljänkymmenenviiden (45) päivän kuluessa siitä, kun oikeus on kokonaisuudessaan järjestäytynyt. Vastaukset on toimitettava kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa muistion esittämispäivästä. Välimiesoikeus järjestää jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä tai harkintansa mukaan kuulemisen kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa vastausten määrääjän päättymisestä.

5. Välimiesoikeus pyrkii antamaan kirjallisen päätöksen kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa kuulemisen päättymisestä tai, jollei kuulemista järjestetä, siitä päivästä, jona molemmat vastaukset on annettu. Päätös tehdään äänten enemmistöllä.

6. Sopimuspuolet voivat pyytää päätöksen selventämistä viidentoista (15) päivän kuluessa sen vastaanottamisesta, ja selvennys on annettava viidentoista (15) päivän kuluessa selventämispyyntöä.

7. Välimiesoikeuden päätös on lopullinen ja sitoo sopimuspuolia.

8. Kumpikin sopimuspuoli vastaa nimittämänsä välimiehen kuluista. Sopimuspuolet jakavat keskenään tasan muut välimiesoikeuden kulut, mukaan luettuna kulut, jotka ovat syntyneet Kansainvälisen tuomioistuimen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan tai jäsenen toteuttaessa tämän artiklan 2 kappaleen b kohdassa tarkoitettuja menettelyjä. Välimiesoikeus voi päättää toisin kulujen jakamisesta.

President or the next most senior Member who is not disqualified on those grounds shall make the appointment.

3. Except as hereinafter provided in this Article or as otherwise agreed by the Contracting Parties, the tribunal shall determine the limits of its jurisdiction and establish its own procedure. The Arbitral Tribunal shall reach its decision by a majority of votes. At the direction of the Tribunal, or at the request of either of the Contracting Parties, a conference to determine the precise issues to be arbitrated and the specific procedures to be followed shall be held not later than thirty days after the Tribunal is fully constituted.

4. Except as otherwise agreed by the Contracting Parties or prescribed by the Tribunal, each Contracting Party shall submit a memorandum within forty five days after the Tribunal is fully constituted. Replies shall be due sixty days later. The Tribunal shall hold a hearing at the request of either Contracting Party, or at its discretion, within thirty days after replies are due.

5. The Tribunal shall attempt to give a written decision within thirty days after completion of the hearing or, if no hearing is held, after the date both replies are submitted. The decision shall be taken by a majority vote.

6. The Contracting Parties may submit requests for clarification of the decision within fifteen days after it is received and such clarification shall be issued within fifteen days of such request.

7. The decision of the Tribunal shall be final and binding on the Contracting Parties.

8. Each Contracting Party shall bear the costs of the arbitrator appointed by it. The other costs of the Tribunal shall be shared equally by the Contracting Parties including any expenses incurred by the President, Vice-President, or Member of the International Court of Justice in implementing the procedures in paragraph (2)(b) of this Article. The Tribunal may make a different decision re-

9. Välimiesoikeus tekee päätöksensä tämän sopimuksen määräysten mukaisesti.

10 artikla **Sijaantulo**

1. Jos sopimuspuoli tai sen edustajaksi määrätty taho suorittaa sen sijoittajalle maksun toisen sopimuspuolen alueella olevaan sijoitukseen liittyvän korvausvastuun tai takuutai vakuutus sopimuksen perusteella, viimeksi mainittu sopimuspuoli tunnustaa

a) korvauksen saaneen sijoittajan kaikkien oikeuksien ja vaateiden siirtämisen lain tai oikeustoimen nojalla ensin mainitulle sopimuspuolelle tai sen edustajaksi määrätylle taholle sekä

b) ensin mainitun sopimuspuolen tai sen edustajaksi määrätyn tahon oikeuden käyttää näitä oikeuksia ja vaateita sijaantulon perusteella samassa määrin kuin kyseinen sijoittaja.

2. Ensin mainitulla sopimuspuolella tai sen edustajaksi määrätyllä taholla on kaikissa tapauksissa oikeus samaan kohteluun siirron perusteella saamiensa oikeuksien ja vaateiden yhteydessä sekä näiden oikeuksien ja vaateiden perusteella saamiensa maksujen yhteydessä kuin se kohtelu, johon korvauksen saaneella sijoittajalla oli tämän sopimuksen mukaan oikeus kyseisen sijoituksen yhteydessä.

3. Maksujen, jotka ensin mainittu sopimuspuoli tai sen edustajaksi määrätty taho on saanut saamiensa oikeuksien ja vaateiden perusteella, on oltava vapaasti vaihdettavissa. Näiden maksujen on myös oltava ensin mainitun sopimuspuolen vapaasti saatavilla viimeksi mainitun sopimuspuolen alueella syntyneiden kulujen korvaamista varten.

11 artikla **Luvat**

1. Sijoittajien tekemien sijoitusten yhteydessä kumpikin sopimuspuoli kohtelee lakiansa ja määräystensä mukaisesti suotuisasti toisen sopimuspuolen sijoittajien hakemuksia ja myöntää nopeasti tarvittavat luvat.

garding the sharing of the costs.

9. The Tribunal shall reach its decision in accordance with the provisions of this Agreement.

Article 10 **Subrogation**

1. If one Contracting Party or its designated Agency makes a payment to its investor under an indemnity, guarantee or contract of insurance given in respect of an investment in the area of the other Contracting Party, the latter Contracting Party shall recognise :

a) the assignment to the former Contracting Party or its designated Agency by law or by legal transaction of all the rights and claims of the indemnified investor; and

b) that the former Contracting Party or its designated Agency is entitled to exercise such rights and enforce such claims by virtue of subrogation, to the same extent as that investor.

2. The former Contracting Party or its designated Agency shall be entitled in all circumstances to the same treatment in respect of the rights and claims acquired by it by virtue of the assignment and any payments received in pursuance of those rights and claims as the indemnified investor was entitled to receive by virtue of this Agreement in respect of the investment concerned.

3. Any payments received by the former Contracting Party or its designated Agency in pursuance of the rights and claims acquired shall be freely convertible. Such payments shall also be freely available to the former Contracting Party for the purpose of meeting any expenditure incurred in the area of the latter Contracting Party.

Article 11 **Permits**

1. In connection with investments by investors, each Contracting Party shall, subject to its laws and regulations, treat applications by the investors of the other Contracting Party favourably and grant the necessary permits expeditiously.

2. Kumpikin sopimuspuoli myöntää lakien- ja määräystensä mukaisesti väliaikaisen maahantulo- ja oleskeluluvan sellaisille luonnollisille henkilöille, jotka on palkattu ulkomailta työskentelemään toisen sopimuspuolen sijoittajan sijoituksen yhteydessä johtajina, asiantuntijoina tai teknisenä henkilökuntana ja jotka ovat yritykselle oleellisia. Lisäksi olisi suhtauduttava myönteisesti väliaikaisen maahantulo- ja oleskeluluvan myöntämiseen näiden työskentelemään palkattujen henkilöiden perheenjäsenille (puolisoiille ja alaikäisille lapsille) samaksi ajaksi kuin näille henkilöille.

12 artikla **Avoimuusperiaate**

1. Kumpikin sopimuspuoli julkaisee viipymättä tai pitää muuten julkisesti saatavilla yleisesti sovellettavat lakinsa, määräyksensä, menettelytapansa ja tuomioistuintensa päätökset sekä kansainväliset sopimukset, jotka koskevat niitä sopimuspuolen sijoittajien sijoituksia, jotka ovat toisen sopimuspuolen alueella.

2. Mikään tämän sopimuksen määräys ei velvoita sopimuspuolta luovuttamaan luottamuksellisia tai omistamiseen liittyviä tietoja tai antamaan pääsyä sellaisiin tietoihin, mukaan luettuna yksittäisiä sijoittajia tai sijoituksia koskevat tiedot, joiden paljastaminen haittaisi lainvalvontaa tai olisi kyseisen sopimuspuolen asiakirjajulkisuutta koskevan lainsäädännön vastaista tai haittaisi yksittäisten sijoittajien oikeutettuja kaupallisia etuja.

13 artikla **Sopimuksen soveltaminen**

Tätä sopimusta sovelletaan sijoituksiin, joita sopimuspuolen sijoittajat ovat tehneet toisen sopimuspuolen alueella, riippumatta siitä, onko ne tehty ennen tämän sopimuksen voimaantuloa vai sen jälkeen.

2. Each Contracting Party shall, subject to its laws and regulations, grant temporary entry and stay to natural persons employed from abroad as executives, managers, specialists or technical personnel in connection with an investment by an investor of the other Contracting Party who are essential to the enterprise. Favourable consideration should also be given to granting temporary entry and stay to members of their families (spouse and minor children) for the same period as the persons employed.

Article 12 **Transparency**

1. Each Contracting Party shall promptly publish, or otherwise make publicly available, its laws, regulations, procedures and judicial decisions of general application as well as international agreements regarding investments of investors of one Contracting Party in the area of the other Contracting Party.

2. Nothing in this Agreement shall require a Contracting Party to furnish or allow access to any confidential or proprietary information, including information concerning particular investors or investments, the disclosure of which would impede law enforcement or be contrary to its laws protecting confidentiality or prejudice legitimate commercial interests of particular investors.

Article 13 **Application of the Agreement**

This Agreement shall apply to investments by investors of one Contracting Party in the area of the other Contracting Party, whether made before or after the entry into force of this Agreement.

14 artikla
Muiden määräysten soveltaminen

1. Tämä sopimus ei estä sopimuspuolen sijoittajia käyttämästä hyväkseen toisen sopimuspuolen lakia tai muita sopimuspuolten välisiä velvoitteita, joita sovelletaan sijoittajiin ja näiden sijoituksiin ja jotka ovat tämän sopimuksen määräyksiä edullisempia.

2. Kumpikin sopimuspuoli noudattaa mahdollisia muita velvoitteita, joita sillä on toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoitusten osalta.

15 artikla
Voimaantulo

Tämä sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä (30) päivänä sen päivän jälkeen, jona sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen kirjallisesti, että tämän sopimuksen voimaantulon edellyttämät vaatimukset on niiden osalta täytetty.

16 artikla
Voimassaoloaika ja voimassaolon päättyminen

1. Tämä sopimus on voimassa viidentoista (15) vuoden ajan ja sen jälkeen edelleen voimassa toistaiseksi, jollei sitä irtisanota tämän artiklan 2 kappaleen mukaisesti.

2. Sopimuspuoli voi irtisanoa tämän sopimuksen milloin tahansa sen oltua voimassa viidentoista (15) vuoden ajan ilmoittamalla asiasta kirjallisesti toiselle sopimuspuolelle yhden (1) vuoden irtisanomisaikaa noudattaen.

3. Sellaisten sijoitusten osalta, jotka on tehty ennen tämän sopimuksen voimassaolon päättymispäivää, 1-14 artiklan määräykset ovat edelleen voimassa seuraavien viidentoista (15) vuoden ajan kyseisestä päivästä lukien.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, hallitustensa siihen asianmukaisesti valtuuttamina, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Article 14
Application of Other Rules

1. This Agreement shall not prevent investors of one Contracting Party from taking advantage of any law of the other Contracting Party or any other obligations between the Contracting Parties which are applicable to the investors and their investments and are more favourable than the provisions of this Agreement.

2. Each Contracting Party shall observe any other obligation it may have entered into with regard to investments of investors of the other Contracting Party.

Article 15
Entry into Force

This Agreement shall enter into force on the thirtieth day after the date on which the Contracting Parties have notified each other in writing that their respective requirements for the entry into force of this Agreement have been complied with.

Article 16
Duration and Termination

1. This Agreement shall remain in force for a period of fifteen years and shall thereafter remain in force indefinitely, unless terminated in accordance with paragraph (2) of this Article.

2. Either Contracting Party may terminate this Agreement at any time after it has been in force for fifteen years by giving one year's written notice to the other Contracting Party.

3. In respect of investments made prior to the date of termination of this Agreement, the provisions of Articles 1 to 14 shall remain in force for a further period of fifteen years from that date.

In witness whereof the undersigned, duly authorised thereto by their respective Governments, have signed this Agreement.

Tehty kahtena kappaleena .....200... kiinan, suomen ja englannin kielellä, kaikkien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaiset. Tekstien poiketessa toisistaan on englannin- kielinen teksti ratkaiseva.	Done in duplicate at..... this.....day of.....in the Chinese, English and Finnish languages, all texts being equally authentic. In case of divergence, the English text shall prevail.
Kiinan kansantasavallan Hongkongin erityis- hallintoalueen hallituksen puolesta	For the Government of the Hong Kong Spe- cial Administrative Region of the People's Republic of China
Suomen tasavallan hallituksen puolesta	For the Government of the Republic of Fin- land